

Poezie a zjevení: Hledání zahrad v nás

Poetry and revelation: Exploring the gardens inside us

Fanuel Hanán Díaz

Každý z nás má v sobě zahradu. Chodíváme tam však jen málokdy, protože k tomu, abychom do ní mohli vstoupit, potřebujeme zvláštní rozpoložení, které nás nutí projít nejhlubšími labyrinty vědomí, poznat emoce, které neznáme, a proniknout na území velkých otázek. Jakmile se dostaneme dovnitř, umožňují nám další smysly naslouchat tajemnému hlasu ticha a objevovat utajený svět neviditelného. Tak jako se ocitáme v zemi zázraků, když zažíváme onen zvláštní stav dětství, zjevuje se tato zahrada těm z nás, kdo jsme se oděli do jiného, poetického hávu vnímavosti.

Když jsem byl malý, slyšel jsem jednou otázku, zda se básníkem člověk teprve stává, nebo se jako básník už narodí. Během života jsem pochopil, že obojí je nutnou podmínkou k tomu, abychom mohli vstoupit do onoho nádherného a překvapivého vesmíru, v němž jsou všechny smysly zjitřeny a v němž také zjistíte, že je možné mluvit jiným jazykem, složeným ze slov, obrazů a zvuků kvůli tomu, co v nás zůstává nevy-sloveno. Čas strávený na tomto území plyne jinak, protože abyste se tam dostali, musíte odhodit všechny konvence a poddat se okamžiku, který může být nekonečný a pomíjivý zároveň. A právě v tomto pomíjivém a věčném okamžiku vzniká poezie.

Jak je možné tvořit poezii pomocí obrazů, když přece to, co označujeme jako poezii, je událostí jazyka? Uvažujeme tímto způsobem, protože jsme nepředpokládali, že ona vnitřní zahrada, v níž se rozpíná neobvyklé, hrozivé a vznešené, není stvořena z konkrétní substance, ale je nasvětlena díky našemu způsobu vidění toho, co nás obklopuje, díky tomu, že předměty naší všednodennosti nabijí novými významy, obohacuje prožitky intenzitou emocí, odhaluje skryté a nalézá neviditelné souvislosti, které zažehují jiskru neobyčejnosti a osvětlení.

Každý z nás má svou zahradu. Některé jsou pestré, s obřími listy a exotickými květi-

nami, plné ptáků, které si nelze ani představit. Jiné zahrady jsou klidné a uspořádané, s úhledně upravenými keři a poletujícím pestrébarevným hmyzem. Jsou zahrady, které zprostředkovávají kouzlo minimalismu a podstaty; jsou jiné, které mají bujnou vegetaci, jsou nezměrné a nespoutané a působí jako neproniknutelná divočina. A pak ještě další, jejichž esencí je podivnost a záhadnost.

Chcete-li ohradit tento osobní prostor, který je čímsi jako domem, musíte žít a cítit se divoce. A učit se dívat a hodně číst. A poslouchat hudbu a vážit si ticha. A přemýšlet o velkých otázkách a umět na ně zapomenout. A najít sebe sama a sama sebe také ztratit. A přemýšlet. A představovat si.

V domě Yaro Mbekiho byl jediný pokoj. Nikdo nechápal, jak je možné, že se do něj kromě postele a křesla vejde les, tři hejna ptáků a odpolední slunce.¹

Tento text napsala básnička Maria José Ferrada pro knihu vizuálních metafor s názvem *Casas*, kterou ilustroval španělský umělec Pep Carrió.

Vizuální metafory jsou mocné. Působí tak, že začleňují realie, které nelze přirozeně propojit, a symbolicky vysvětlují emoce a prožitky, které nelze jinak pochopit. Dům je prostor s mnoha významy. Může být tím, co si neseme s sebou, když se stěhujeme, nebo prostorem, který obýváme ve svém těle. Tento zásadní prostor, jenž definuje naše kořeny, nalézá v této knize obrovské možnosti ztvárnění. Básnický jazyk je transformační a při svých hledáních nám přibližuje různé úhly, z nichž se můžeme podívat na tentýž mnohonásobný a odlišný objekt. Vizuální metafory nám na stejné rovině nabízejí spolubytí vzdálených objektů v sémantickém poli; zapojují dva pojmy do dialogu, aby vdechly život novému, půso-

1/ FERRADA, María Jose. *Casas*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079871536.

bivému a rezonujícímu obsahu, který sytí symbolický jazyk.

Latinská Amerika zažila mnoho diktatorských režimů. Časy jejich hrůzovlád byly poznamenány mučením a mizením lidí. Kniha *Niños*, kterou ilustrovala Venezuelanka María Elena Valdez, je sbírkou poetických textů připomínajících památku 34 dětí, jež zmizely během 17 let trvající vojenské diktatury v Chile.² Zabývá se temným okamžikem historie, v němž lidská moc a krutost dovede zničit něco tak vzácného a křehkého, jako je život dítěte. Ilustrace vytvářejí symbolický prostor – způsob, jímž poetický jazyk vyjevuje svět: nejdrsnější realitu zprostředkuje elegancí svých forem. Čtenář tak může procházet těmito zákoutími bytí s existenciálním, filosofickým postojem pomáhajícím pochopit temný stín, který v nás přebývá.

Nelson

*Zjistil, že měsíc se vejde do sklenice s vodou
Co když v noci položí sklenici na zem,
přímo pod měsíc
Zrodí se další, malinký, tam ve vodě
Stejně je to i s hvězdami
Než půjde spát, prozradí své sestře tajemství
Uvnitř sklenic je nebe*

Dvouletý Nelson Luis byl jedním z dětí, které se staly obětí diktatury. Myslím, že po tomto obrazu už ani není třeba hloubat nad životem zmařeným v tak útlém věku, nad imaginárním světem, který by byl mohl vzniknout ve vnitřní zahradě tohoto dítěte, schopného žít vlastní sny vším, co může obsahovat sklenice probuzená svitem měsíce.

Vedle vytváření symbolických prostorů má poezie obrovskou moc odhalovat neviditelné, snad proto, že oko básníka dovede najít svět v maličkostech, v detailech. Bud' proto, že dokáže pohledem proniknout pevnou hmotu, nebo proto, že se zastaví a trpělivě pozoruje, dokud nenajde něco, co má před

očima, ale co my (ti z nás, kteří ještě nejsme básníci) pouhým okem nevidíme, protože jsme krátkozrací, protože pořád spěcháme nebo protože máme neškolený zrak.

Natura je poetická kniha, která nás přibližuje k snové a zásadní zahradě v nás samých.³ Podíváme-li se pozorně, zahrada se nám otevře před očima. Ukáže list visící na větvi a ta se rozkošatí ve strom, který spolu s dalšími stromy tvoří les. V ilustracích, jejichž autorkou je Mexičanka Mariana Alcántara, si formy udržují vizuální rytmus – v žilnatině listu, v uspořádání listů na šikmé větvi, ve vzoru, který tvoří stromy svými kmeny. Zdá se, že v této zahradě všechno spí.

Ale právě v záhybech, ve stínech, v nejhlubších zákoutích kypí život a dere se odtud na povrch. Kniha je koncipována tak, aby ji čtenář prohlížel proti slunečnímu světlu. Na jednobarevných stránkách jsou vyobrazena drobná i velká zvířata, kterými se hemží les. Skrytý svět života, který se odhaluje těm, kdo se skutečně dovedou dívat jinými očima.

Básnická duše, básnická bytost přehraňuje jazyk. Je to postoj k životu, je to trvalý stav pozornosti, je to ochota nechat se rozkolísat zjeveními, je to vnímání jinými smysly, než které známe. Bez hloubání, bez schopnosti klást otázky, bez utrpení a vášně není básníka. Kůže básníka je citlivá, nesmírně vnímavá na dotek; básnické oko trpělivě prohlíží a básnické ucho zaslechne i ty nejnepostřehnutelnější zvuky. Zastaven čas. Ticho. Okamžik.

Aby zjevení nastalo, musíme sami sebe nechat jít. Jedině tak najdeme netušené cesty do zahrad v nás.

Poetry and revelation: Exploring the gardens inside us

We all have a garden inside us, although we rarely visit it because to get there we need a special disposition that prompts us to go through the deepest labyrinths of our consciousness, to know emotions that we do not know and penetrate the territory of the great questions. Once we are there, other senses allow us to listen to the enigmatic voice of silence and discover the secret world of the invisible. Just as we dress in the land of wonder when we experience the special condition of childhood, this garden reveals itself to those of us who have clothed ourselves with a different, poetic and delicate skin.

When I was a child, I once heard it asked whether the poet is born or made. Over the course of my life I have come to understand that both conditions are necessary to reach this splendid and surprising universe, where all your senses are amplified and where you also discover that it is possible to speak in another language, made up of words, images, sounds, because of what you shut up. Time in this territory has another value, because to get there you have stripped away all conventions to surrender to a moment that can be endless and ephemeral at the same time. And it is in that ephemeral and eternal instant that poetry arises.

How is it possible to construct poetry with images, if what we know as poetry is an event of language? We think this way because we have not assumed that that interior garden where the unusual, the terrible and the sublime expand, is not built of a particular substance, but is illuminated thanks to our way of seeing what surrounds us, of recharging the everyday objects of other meanings, of wrapping experiences with the intensity of emotions, of revealing

what is hidden and of finding the invisible connections that ignite the spark of the strange and enlightenment.

Each of us has our own garden. Some are lush, with broad leaves and exotic flowers, full of birds impossible to imagine. Other gardens are serene and orderly, with graceful shrubs and fluttering multicoloured insects. There are essential gardens that convey the charm of the minimum and the essential, there are others that overflow, immeasurable and wild, and seem fierce and impenetrable. And there are others that have the essence of the strange and puzzling.

To build these personal enclosures, which are like houses, you need to live and feel wildly. And learn how to look, and read a lot. And listen to music and give value to silence. And think about the big questions and forget about them. And find yourself and also lose yourself. And think. And imagine.

Yaro Mbeki's house was a one-room house. Nobody understood how it was possible that, in addition to the bed and the armchair, a forest, three flocks of birds and the afternoon sun, could fit in it.¹

This is a text written by poet Maria José Ferrada for a book of visual metaphors called *Casas*, illustrated by the Spanish artist Pep Carrió.

Visual metaphors are powerful, they work to integrate realities that cannot be naturally connected, and they symbolically explain emotions and experiences that have no other way of being understood. The house is a space with many meanings, the one that we carry when we migrate or the house that we inhabit in our body. Such an essential space that defines our roots finds in this book enormous possibilities of representation, the poetic language is transformative,

2/ FERRADA, María Jose. *Niños*. William B Eerdmans Publishing Co, 2021. ISBN 978-0-8028-5567-1.

3/ FERRADA, María Jose. *Natura*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079927776.

1/ FERRADA, María Jose. *Casas*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079871536.

and in its searches it brings us closer to different angles from which we can look at the same multiple and different object.

Visual metaphors offer us, on the same plane, the coexistence of distant objects in the semantic field; they make two terms engage in dialogue to give life to a new, powerful and resonant content, which feeds the symbolic language.

In Latin America there have been many dictatorships, during which times of terror were installed, marked by torture and the disappearance of people. The book *Niños*, illustrated by the Venezuelan María Elena Valdez, brings together poetic texts that pay tribute to 34 children who disappeared during the 17 years of the military dictatorship in Chile.² A dark moment in history where the power and cruelty of the human being can destroy something as precious and fragile as children. The illustrations build a symbolic space that is the way the poetic language reveals the world: it covers the harshest reality with the elegance of its forms, so that the reader can walk through these recesses of existence with an existential, philosophical stance that helps to understand the shadow that inhabits us.

Nelson

*He discovered that the moon fits in
a glass of water.
What if at night he puts a glass on the
ground, right under the moon
another is born, tiny, there in the water.
The same happens with the stars.
Before going to sleep, he tells
his sister the secret:
there is a heaven inside the glasses.*

Nelson Luis was executed at the age of 2 by the dictatorship. I do not think it is necessary after this image to delve into that life that was cut short so early, the imaginary world

that could have grown in the inner garden of this child, capable of feeding his dreams from everything that a glass can contain when illuminated by moonlight.

In addition to creating symbolic spaces, poetry has the enormous power to reveal the invisible, perhaps because the poet's eye can find a world in the small things, in the details. Either because he can pierce the solid with his gaze or because he stops and observes patiently until he finds something that is in front of his own eyes but that we (those of us who are not yet poets) do not see with the naked eye, because we are myopic, because we are always in a hurry or because we have not trained our eyes.

Natura is a poetic book which brings us closer to a dreamlike and essential interior garden.³ If we look carefully, this garden opens to the eye: a leaf that hangs from a branch that extends in a tree, which together with another tree forms a forest. In the illustrations of the Mexican Mariana Alcántara, the forms maintain a visual rhythm, in the veins of the leaf, in the arrangement of the leaves on a sloping branch, in the pattern that the tree trunks design. In this garden everything seems to be asleep.

But it is precisely in the folds, in the shadows, in the deepest recesses that life boils and peeks out. This book, designed to be seen against the sunlight, reveals in the monochrome pages the tiny and large animals with which the forest seethes, the hidden world of life that is revealed to those who can really look with different eyes.

The poetic soul, the poetic being, transcends language. It is an attitude towards life, it is a permanent state of attention, it is letting yourself be assaulted by revelations, it is perceiving with other senses beyond those we know. There are no poets without contemplation, without the ability to inquire,

without suffering or passion. Poetic skin is sensitive, extremely sensitive, the poetic eye patiently scrutinizes, and the poetic ear hears even the most imperceptible sounds. Stopped time. Silence. Instant.

For the revelation to happen, we need to let ourselves go. Only in this way we can find the unforeseen paths to the gardens inside us.

Bibliografie / Bibliography

- FERRADA, Maria Jose. *Casas*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079871536.
FERRADA, Maria Jose. *Natura*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079927776.
FERRADA, Maria Jose. *Niños*. William B. Eerdmans Publishing Co., 2021. ISBN 978-0-8028-5567-1.

2/ FERRADA, Maria Jose. *Niños*. William B Eerdmans Publishing Co, 2021. ISBN 978-0-8028-5567-1.

3/ FERRADA, Maria Jose. *Natura*. Alboroto Ediciones, 2020. ISBN 9786079927776.

